

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Az EU és Brazília közötti kapcsolatok

(2009/C 100/15)

2008. január 16-i plenáris ülésén az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy Eljárási Szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezésű véleményt dolgoz ki a következő tárgyban:

Az EU és Brazília közötti kapcsolatok.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Külkapcsolatok” szekció 2008. szeptember 30-án elfogadta véleményét. (Az előadó Paulo BARROS VALE, a társelőadó Giuseppe Antonio Maria IULIANO volt.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2008. október 22.–23-án tartott, 448. plenáris ülésén (az október 22-i ülésnapon) 116 szavazattal ellenszavazat nélkül, 1 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Összefoglaló

1.1. A vélemény áttekinti az EU és Brazília közötti kapcsolatok alakulását és Brazília új keletű politikai és gazdasági szerepét, mely nemzetközi szinten egyre meghatározóbbá válik.

1.2. 2007-ben elfogadták az EU és Brazília közötti új stratégiai partnerséget⁽¹⁾, melynek eredményeképp 2007. július 4-én megtartották az első EU–Brazília állam- és kormányfői csúcstalálkozót. Ebben a véleményben az EGSZB ajánlásokat fogalmaz meg a stratégiai partnerség témáira (többek között a részvételre, a gazdasági és társadalmi kohézióra, a gazdasági és kereskedelmi együttműködésre, az oktatásra, a kutatás és fejlesztésre, a társadalmi párbeszédre, a környezetvédelemre, az éghajlatváltozásra, a bioüzemanyagokra és a bevándorlásra) épülő közös cselekvési tervben vázolt javaslatokkal kapcsolatban.

1.3. Az EGSZB szerepét illetően – az Indiával és Kínával már tartottak mintájára – a vélemény javaslatot tesz egy EU–Brazília civil társadalmi kerekasztal létrehozására. Ebben az EGSZB-jéhez hasonló szerepet töltene be annak brazil megfelelője, a 2003-ban Luiz Inácio Lula da Silva által felállított Brazil Gazdasági és Szociális Fejlesztési Tanács (CDES). A vélemény javaslatokat fogalmaz meg a szóban forgó kerekasztal majdani összetételéről és működéséről, illetve felsorolja azokat a témákat, amelyeknek véleménye szerint szerepelniük kell a napirenden, és amelyek az alábbi területeket érintik: gazdasági, szociális és környezetvédelmi kérdések, multilaterális kapcsolatok, háromoldalú EU–brazil kapcsolatok harmadik országokkal, Brazília szerepe a Mercosur-integrációban és az EU–Mercosur kapcsolatokban.

2. A vélemény célja

2.1. E vélemény célja az EU–Brazília civil társadalmi kerekasztal létrehozásának előkészítése, a korábban Kínával és Indiával megvalósult hasonló fórumok mintájára, illetve az EGSZB véleményének megfogalmazása a kerekasztallal kapcsolatban.

2.2. Megemlítendő, hogy a tervezett kerekasztal egy szélesebb körű uniós stratégia részét képezi, amely az EU–Brazília stratégiai partnerséget is eredményezte, egyértelműen megjelenve a Lisszabonban tartott EU–Brazília csúc következtetéseiben, amely a két fél közötti kapcsolatok intézményi keretének részeként ösztönözte az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és a Brazil Gazdasági és Szociális Fejlesztési Tanács (CDES) közötti együttműködést⁽²⁾.

2.3. A vélemény áttekinti az EU és Brazília közötti kapcsolatok jelenlegi helyzetét, kitér a történelmi háttérre és a jövőbeli kilátásokra is, kiemelve Brazília helyzetét a Mercosurban és a nemzetközi közösségben, és azokra a kérdésekre összpontosítva, amelyek közvetlenül vagy közvetve érintik, illetve minden szinten alakítják az ország és az EU közötti kapcsolatokat.

2.4. Az EGSZB kezdeményezése arra kíván rámutatni, hogyan működik majd a jövőben a kerekasztal, és milyen fő kérdéskörök hatnak rá és tevékenységeire; a vélemény egyúttal az európai civil társadalom hozzájárulása lesz a 2008. decemberi EU–Brazília csúcstalálkozóhoz. Reményeink szerint a csúcstalálkozó politikai támogatást nyújt majd a kerekasztal létrehozásához.

⁽¹⁾ Az Európai Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak: „Az EU és Brazília stratégiai partnerségének megvalósítása”, COM(2007) 281 végleges, 2007. május 30.

⁽²⁾ EU–Brazília csúcstalálkozó, Lisszabon, 2007. július 4. – a közös nyilatkozat 16. pontja – PR 11531/07 (Press 162).

3. Cselekvési keretek

3.1. Háttér

3.1.1. A gyarmatosítás korszakának lezárulta óta Brazília a mai napig megőrizte az összes európai országgal ápolat jó kapcsolatait hagyományát. Az egyetlen új elem az EU és Brazília közötti kapcsolatok alakulásában tehát maga az EU, amely integrálja, nagyra értékeli, és tovább kívánja fejleszteni a két régió közötti hosszú távú együttműködés rendszeres és folyamatos szervezését.

3.1.2. Számos kezdeményezés próbált különböző szinteken hivatalos kereteket adni e szoros kapcsolatoknak, amit a civil társadalom tekintetében az EGSZB és a CDES által 2003 júliusában aláírt Intézményközi Megállapodás, illetve korábban az Európai Gazdasági Közösség és a Brazíliai Szövetségi Köztársaság között 1992-ben létrejött együttműködési keretegyezmény példáz. A CDES, amellyel az EGSZB szoros kapcsolatokat ápol, 2003 májusa óta működik, és jelenleg a köztársasági elnök irányítása alatt működik. 102 tagja van ⁽¹⁾.

3.1.3. A mindkét oldalról mutatkozó elkötelezettség ellenére a kapcsolatok – különösen gazdasági és szociális téren – nem fejlődtek a remélt ütemben, jóllehet minden jel arra mutat, hogy 2007-ben erősödtek a szálak a két régió között, különösen a nem kereskedelmi területeken. Kezdeményezések sora ⁽²⁾ indult útjára, és a közös munka 2008 folyamán intenzívebbé válik, az EU és Brazília között kiépítendő – az Európai Bizottság 2007. májusi közleményében is sürgetett – stratégiai partnerség részeként. Míg azonban a gazdaság és az üzleti szféra területén a tagállamok intenzíven folytatják Brazíliával a kétoldalú integrációt, az EU és Brazília közötti együttműködés – mind általában véve, mind egyes konkrét területeken – csak lassú ütemben halad előre. Az európai országok beruházásai Brazíliában, a kereskedelem és az ipar együttműködése, a fejlesztési támogatások és a társadalmi szereplők közötti párbeszéd megannyi pozitív előjel, amelyek azt igazolják, hogy a civil társadalomnak világosabb és erőteljesebb szerepet kell vállalnia a tovább erősítendő gazdasági és társadalmi kapcsolatok szociális dimenziójának kialakításában.

3.1.4. A 2007. július 4-i lisszaboni csúcstalálkozó végre szilárd alapokat fektetett le a legmagasabb szintű hivatalos kétoldalú kapcsolatok fenntartásához, tartósan fenntarthatóan

⁽¹⁾ A szociális partnerek a CDES tagságának mintegy felét teszik ki. A tagok számos magán alapítványtól, egyházi és világi NGO-któl, fogyatékkal élők képviselő szervezetektől, dolgozói és szövetkezeti mozgalmaktól, diákszervezetektől, az egyetemi rektorok szervezeteitől, valamint többek között társadalomtudományokra, a gazdaságra és állami politikákra szakosodott oktatási és kutatóközpontoktól kerülnek ki.

⁽²⁾ A civil társadalom szempontjából különösen a következő kezdeményezések figyelemreméltóak: a júliusban Brazíliában tartott közös (CDES-EGSZB), *Az EU és a Mercosur: hogyan járulhatnak hozzá a civil társadalmi intézmények a nemzeti és regionális fejlesztéshez?* c. szeminárium; az EGSZB és a CDES által aláírt közös nyilatkozat, melyben a felek rögzítik szándékukat az EU és Brazília közötti kapcsolatok intenzívebbé tételére.

ígérkező párbeszéd-mechanismusokat vezetve be, és felélesztve a reményt, hogy a kapcsolatok új, produktív szakaszba lépnek. Ez az új szakasz erőteljesebb ágazati politikai párbeszéd, a különféle globális kihívásokra adott válasz, a kiszélesedő kereskedelmi és gazdasági kapcsolatok, valamint az Európában illetve Brazíliában élő emberek közötti szorosabb kapcsolat formájában valósul meg.

3.1.5. Ahogyan azt az európai bizottsági közlemény is megfogalmazza, az EU–Brazília stratégiai partnerség jelentős segítséget jelenthet Brazíliának abban, hogy mind globálisan, mind pedig regionális szinten pozitív vezető szerepet töltsön be. Ebből kiindulva a stratégiai partnerség célja az, hogy kiegészítse és elmélyítse a regionális integrációs folyamatokat, különös tekintettel a Mercosurra és annak az Európai Unióval folytatott, biregionális partnerségi megállapodást célzó tárgyalásaira, valamint a Dél-amerikai Nemzetek Uniója (UNASUR) által támogatott mozgalmak kapcsán.

3.2. Tágabb összefüggések

3.2.1. Brazília méretei (az ország szinte valamennyi dél-amerikai országgal határos), népessége és gazdasága révén egyike a nemzetközi politikai színtér legfontosabb szereplőinek. Az ország kulcsszerepet játszik a Mercosur és tágabb értelemben egész Latin-Amerika fejlesztésében, valamint egyre inkább a világereskedelmi szabályokról folytatott tárgyalásokban is. Egy új évszázad hajnalán Brazíliát a feltörekvő nagy globális szereplők („BRICS”) ⁽³⁾ egyikének tekinthetjük. Brazília, amely az európai gazdasági és szociális fejlődés tapasztalatát szorosan nyomon követve alakította ki saját modelljét, vezető szerepet játszott a politikai és szociális dimenziók erősítésében a Mercosur stratégiáin belül, melyek nagyban hasonlítanak a Közösség integrációs modelljében elfogadottakhoz.

3.2.2. Tekintettel az EU és Brazília közötti kapcsolatok ambiciózus célkitűzéseire, különösen a gazdasági és társadalmi integráció területén, tovább kell erősíteni a brazil intézményi struktúrát, amely közvetítő felületként működik a két fél között, a stratégiai partnerség mindkét fél számára kívánatos hatékonyságának és eredményeinek maximalizálása érdekében.

3.2.3. Brazília kapcsolatai az EU-val jelenleg kereskedelmi és gazdasági aspektusokra összpontosulnak, amilyenek a bioüzemanyagok, a háromoldalú együttműködés (EU–Brazília–fejlődő országok), illetve a brazil álláspont és fellépés az EU „oldalán” a klímaváltozás terén, illetve a tudomány és technológia szférájában.

⁽³⁾ „BRICS” = Brazília, Oroszország, India, Kína.

3.2.4. Miután Brazília kiemelkedő pozíciót foglal el a világban, az EU-tagállamokkal ápolta kapcsolatai messze túlterjednek a gazdasági és kereskedelmi kapcsolatokon, és szorosan összefüggnek a különböző európai származású, hatalmas brazil közösségek, illetve a számos európai országban élő jelentős brazil bevándorló közösségek jelenlétével. A kétirányú népességvándorlás évszázados múltra tekint vissza, szoros szálakkal fűzve össze Braziliát és számos EU-tagállamot.

3.2.5. A következő EU–Brazília csúcstalálkozóra 2008 decemberében, Rio de Janeiróban kerül sor, és új szakasz kezdetét jelenti majd, függetlenül attól, milyen előrelépést sikerül elérni az EU és a Mercosur közötti megállapodás terén. Az EU a következő célkitűzésekre tett javaslatot, amelyek célja, hogy megalapozzák a – legkésőbb az ideai csúcstalálkozón megfogalmazandó és elfogadandó – közös cselekvési tervet: egy közös menetrend kialakítása, fokozott multilaterális jelleggel; az emberi jogok, illetve a demokratikus és kormányzási normák megerősítése; a társadalmi és humán fejlődés, a környezetvédelem, az energiabiztonság és a stabilitás és jólét előmozdítása Latin-Amerikában; a gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok (különös figyelemmel a pénzügyi piacok problémájára) megerősítése, az információs társadalom, a légi és tengeri szállítás, tudományos és technológiai együttműködés, a béke és a két fél közötti oktatási, kulturális és civil társadalmi tapasztalatcsere előmozdítása.

3.2.6. Fontos feladat ugyan világos kereteket teremteni az EU és Brazília közötti kapcsolatoknak, ám nyilvánvaló, hogy a mindennapi kapcsolatok első számú alakítói nem az úgynevezett „politikai képviselők”, hanem sokkal inkább a civil társadalom a maga számtalan aspektusával. A kapcsolatok háttérben álló valódi hajtóerőt a vállalkozások, a non-profit intézmények különböző formái, illetve maguk az egyes polgárok és közösségeik jelentik. A szakszervezetek és a munkáltatói szövetségek például eddig is és jelenleg is kulcsszerepet játszanak az országban zajló reformokban: az amerikai földrészekről készített általános jelentésében (2006) az ILO kiemelte Braziliát, a javuló egészségügyi ellátás és a munkahelyek nagyobb biztonsága miatt, és mert az országban a szakszervezetek és a vállalkozások megértették annak fontosságát, hogy az elsődleges feladat a munkavállalók integritásának védelme, amely nem csupán a bérkövetelésekben áll. Az NGO-k a források újraelosztására irányuló nemzeti erőfeszítésekben is szerepet játszottak, különös tekintettel a szociális politikára és a legszegényebb régiókra; e munka nem merült ki a szegénység elleni küzdelemben, hanem kiterjedt a társadalmi és gazdasági kohézió előmozdítására is, amelyből a régiószerte működő szociális partnerek, szövetkezetek és NGO-hálózatok egyformán kivették a részüket. Rendkívül sikeres fejlődési modellel van dolgunk, melyben a civil társadalom igen aktív részt vállal, és amelyet az UNDP is elismer, amely mind az 5 000 braziliai önkormányzatra kiterjesztve elvégezte a humán fejlődési index utókövetését. Az

Európai Bizottság azt is megállapítja ⁽¹⁾, hogy 2005-ben az EU 37 projektet valósított meg, összesen 24 millió euro értékben, a helyi NGO-k támogatásával. Az Európai Bizottság kiemeli a projektekben részt vevő partnerek felelős és kompetens magatartását, és azt, hogy képesek voltak megfelelni az előttük álló kihívásoknak és alkalmazkodni a változásokhoz.

3.2.7. Az EU és Brazília közötti kapcsolatoknak számos szinten nem tett jót, hogy nincs egyértelmű politika a portugál nyelv használatának ösztönzésére, és nincsenek mechanizmusok a nyelv terjesztésére.

3.2.8. Mindkét fél piacának méreteihez és sajátosságaihoz képest az EU idegenforgalmi potenciálja még mindig nincs megfelelően kihasználva Braziliában, és ez fordítva is igaz.

3.3. Jövőbeli kilátások

3.3.1. **A részvételi demokrácia dimenziója, gazdasági és társadalmi kohézió.** A brazil politikai színtéren a fejlődés és a demokrácia megszilárdítása prioritást élvez. E folyamat politikai aspektusa elsősorban a részvételi demokrácia megerősítése körül forog. Ez utóbbi a brazil alkotmányon alapul, és az ország számos különböző demokratikus mechanizmust alakított ki. A szervezett civil társadalom, illetve különösen a CDES nagy jelentőséget tulajdonít e csatornáknak, melyeken keresztül a társadalom kifejezheti véleményét.

Brazília jelenleg különböző szinteken nagyszabású demokratikus kísérletet folytat a forráselosztás alapvető programjainak végrehajtása és a szociális feltételek javítása érdekében. Az EU a maga részéről több évtizede működtet hasonló rendszert saját gazdasági és társadalmi kohéziós politikájának gyakorlati megvalósítása céljából. E tapasztalatok összehasonlítása hasznos eredményeket hozhat, különös tekintettel arra, hogy a régiók közötti egyenlőtlenség Braziliában továbbra is igen nagyfokú, a Gini-mutató ⁽²⁾ jelentős javulása ellenére. Ki kell emelni, hogy a részvétel említett formái közelebb hozzák egymáshoz a szociális partnerek szervezeteit (szakszervezetek és munkáltatói szervezetek), az NGO-kat, valamint a nemzeti, regionális és helyi hatóságokat, új hálózatokat építve ki az érintettek között, akik közösen viselik a felelősséget a fejlesztési és méltányossági politikákért.

⁽¹⁾ Brazília – országstratégiai dokumentum, 2007–2013.

⁽²⁾ Általánosan bevett intézkedésről van szó, mely a bevételek elosztásában jelentkező aránytalanságok kiszámítására szolgál, grafikonnal ábrázolva a népességszámot (függőleges tengely) és a bevétel nagyságát (vízszintes tengely).

3.3.2. Gazdasági és kereskedelmi együttműködés és a földkérdés. Új stratégiákat és eszközöket kell kialakítani az egyre kiterjedtebb gazdasági és kereskedelmi integráció támogatására, az olyan stratégiai jelentőségű ágazatokkal kezdve, ahol Brazília és az EU globális szinten kulcsszerepet tölt be; továbbá szükség van olyan testületek felállítására is, amelyek bevonják a folyamatokba a civil társadalmat, és nyomon követik a beruházási trendeket és az együttműködés eredményeit. Brazília már most egyike a világ legnagyobb élelmiszer-exportőreinek, és az ország reményei szerint képes lehet eleget tenni a megnőtt globális keresletnek, ha megkapja az ehhez szükséges külföldi beruházásokat. A brazil mezőgazdasági kivitel növekedése sokkal inkább a termelékenység serkentésének, semmint a megművelt területek növelésének köszönhető, ami fontos tényező lehet az Amazonas-vidéki esőerdők kiirtásának csökkentésében. A termelőknek, illetve a termékek értékesítési árához nyújtott támogatásokról folytatott vita során a WTO-ban (dohai kerekasztal, a G20-ak találkozója) felmerült problémák jól jelzik az EU és Brazília érdekellentéteit. A KAP reformja fontos jelzése lehet az igazságosabb és kiegyensúlyozottabb agrárkereskedelem melletti elkötelezettségnek. Fontos továbbá a piac átláthatóbbá tétele, az élelmiszerbiztonság növelése és az állategészségügy javítása, hogy ezzel is erősítsük a vásárlói bizalmat.

3.3.3. Együttműködés az oktatási szektorban. Ennek a kérdésnek, amely egyike az Európai Bizottság prioritásainak, prioritásként kell szerepelnie a kerekasztal során. Az EGSZB szerint ezt a kérdést továbbra is prioritásként kell kezelni, kiemelt hangsúlyt fektetve az egész életen át tartó tanulás terén szerzett európai tapasztalatokra, melyhez a társadalmi párbeszéd, valamint a foglalkoztatás előmozdítására irányuló luxemburgi stratégia keretében az európai szociális szereplők is támogatást nyújtanak. Mindezt bevált európai gyakorlatként lehetne ismertetni, amely Brazília számára is hasznos lehet. Helyénvaló támogatni a felsőfokú oktatás hangsúlyos szerepét az országstratégiai dokumentumban, ugyanakkor azonban kulcskérdés az is, hogyan lesz képes Brazília megfelelni a kihívásoknak az alap- és középfokú oktatás terén. Sokkal szorosabbra kell fűzni a Brazília és az EU közötti szálakat az oktatási intézmények közötti különböző szintű cserekapcsolatok révén, különös tekintettel a diákok és a tanárok bevonására. A diákcsereprogramok terén szerzett uniós tapasztalatoknak kiindulópontként kell szolgálniuk az EU és Brazília közötti hasonló programokhoz, a 2007–2013-as időszakra vonatkozó országstratégiai dokumentumban már tervbe vett (szükségszerűen korlátozott dimenziójú) Erasmus Mundus-programon túl, annak érdekében, hogy a kapcsolatokat még szorosabbra lehessen kovácsolni, és szélesebb tudásbázis alakulhasson ki.

3.3.4. Együttműködés a kutatási és fejlesztési szektorban. A komplementaritás és szinergiák jelentős területeit lehetne feltárni a két ország tudományos és technológiai közösségeinek különböző specifikus megközelítései, valamint a két gazdaság és kultúra által választott eltérő utakhoz kapcsolódó prioritások terén. Az EU-nak különösen annak lehetőségét kellene tanulmányoznia, hogy a brazil kutatók kedvezményezett elbírásban részesülhessenek az EU Hetedik Kutatási és Technológiai Fejlesztési Keretprogramja alapján.

3.3.5. Szociális párbeszéd a Brazíliában működő európai multinacionális vállalatokon belül. Az európai multinacionális vállalatok munkavállalóinak tájékoztatását és a velük való konzultációt szolgáló európai szakszervezeti bizottságok tapasztalatai a bevált európai gyakorlatok egy másik példáját jelentik, amelyeket – akár önkéntes alapon, akár a vállalatok társadalmi felelősségének zászlaja alatt – ki lehetne terjeszteni a Brazíliában működő európai multinacionális vállalatokra is.

3.3.6. Környezetvédelem, éghajlatváltozás és bioüzemanyagok. Most, hogy az éghajlatváltozással szembeni fellépés és a fenntartható energiaforrások felkutatása kiemelt prioritássá lépett elő a nemzetközi menetrendben, Brazília kulcsfontosságú partnere lehet Európának és általában véve a világnak a bioüzemanyag-ellátás, különösen a bioetanol ellátás területén; a közelmúltban jelentős fejlődés ment végbe ebben a szektorban. Európa és Brazília továbbá közösen munkálkodhat az Afrikával folytatandó együttműködés kialakításán azzal a céllal, hogy a brazil technológiát és know-how-t exportálva beindítsa az afrikai bioetanol termelést, a háromoldalú politikai együttműködési programok új generációja keretében mozdítva elő Afrika fejlődését.

Az európai és globális érdekek szempontjából rendkívül fontos kérdés az amazóniai esőerdők megóvása⁽¹⁾. Az esőerdők védelmére nemzetközi partnerséget kell kialakítani, az állami és/vagy magántestületeket is bevonva ebbe az igen fontos vállalkozásba, folyamatosan szem előtt tartva a brazil jog és állam szuverenitása által megszabott határokat e világörökség tekintetében. A közvélemény és a brazil hatóságok rendkívül érzékenyen reagálnak e témára, a világ jelenlegi helyzete és előrelátható fejlődési perspektívái azonban a Brazília és Európa közötti együttműködés szempontjából abszolút létfontosságú prioritássá teszik e kérdést.

Fontos kiemelni, hogy három évvel ezelőtt – „EU-Brazília párbeszéd a fenntartható fejlődésért és az éghajlatváltozásról” címmel – ténylegesen megindult a hivatalos párbeszéd, jóllehet e tevékenység mindeddig csupán a közös menetrend összeállítását célzó találkozókra korlátozódott, melynek keretében a felek kialakíthatják a megvitandó témákról álláspontjukat.

⁽¹⁾ A brazil kormány jelenleg egy „Fenntartható Amazónia Terv” (PAS) végrehajtásán munkálkodik, amely az amazóniai régióra irányuló stratégiákat, célkitűzéseket és intézkedéseket foglal magába, és célja egyebek között az erdőirtás megfékezésére irányuló állami intézkedések foganatosítása, amelyet nem kizárólag környezetvédelmi kérdésként, hanem integrált kormányzati problémaként közelít meg. Létezik továbbá egy alap, amelyhez bárki hozzájárulhat, és melynek célja az amazóniai kibocsátás csökkentése; célja kísérletek illetve kísérleti projektek helyett elsősorban kipróbált és letesztelt intézkedéseket támogatása.

3.3.7. Szegénység és szociális problémák. 2007-ben Brazília a 70. helyen szerepelt az ENSZ humánfejlődési mutatója tekintetében; ez meglehetősen szerény pozíció a hasonló gazdasági és technológiai fejlettségi szinten lévő országokhoz képest. Az ENSZ adatai szerint 2003 és 2005 között 19,3 %-kal csökkent a szegénységi küszöb alatt élő brazilok száma; ma ezek az emberek a népesség 22,8 %-át teszik ki (azaz 43 millió főt). A Lula-kormány által végrehajtott szociális programoknak sikerült néhány kisebb, de igen fontos lépést tenniük a szegénység és az egyenlőtlenség elleni küzdelem terén ⁽¹⁾. Brazília ennek ellenére egyike marad a legnagyobb belső egyenlőtlenségeket mutató országoknak: a főként az ország északkeleti részében koncentrálódó legszegényebb 20 % a nemzeti erőforrások 4,2 %-ával rendelkezik. Az oktatáshoz való hozzáférés az elmúlt években javult, de regionális szinten továbbra is jelentős egyenlőtlenségek mutatkoznak, különösen a felsőoktatásban. Az írni-olvasni tudók aránya magas (93,6 %) a fiatal (15-24 éves) korosztályban, miközben a felnőtt analfabetizmus aránya továbbra is magas (12 %). Az egészségügyi mutatók is javultak, Brazília a GDP-jének 7,9 %-át költi az egészségügyre (az OECD átlag 8,72 %). A szociális politikák hatására csökkent a gyermekhalandósági arány (1 000 gyermekből 36), de e területen még rengeteg tennivaló maradt, különösen az ország északi és északkeleti részében. Az UNAIDS szerint mintegy 650 000 brazil hordozza a HIV vírust: a nemzeti jogrenden keresztül Brazília általános hozzáférést biztosít mindenki számára az orvosi kezeléshez, az anti-retrovirális készítményeket is beleértve. A munkanélküliség a 2004–2006-os időszakban 12,3 %-ról 8,4 %-ra csökkent. A fiatalok (a 18–24 éves korosztály) körében is csökkent a munkanélküliség, de még mindig igen magas az arány. A kormány ezért prioritásnak tekinti a munkahelyteremtést, illetve a gyermekmunka és a kényszermunka felszámolását ⁽²⁾. A földtulajdonhoz való hozzáférés rendkívül érzékeny probléma: a földtulajdonosok mintegy 1 %-a birtokolja a termőföldek felét. A kormány napirendre tűzte a földreformot, melynek keretében 430 000 gazdálkodó családot kíván földhöz juttatni. A folyamatnak 2007-ig le kellett volna zárulnia, ám a terv messze elmaradt a menetrendtől ⁽³⁾. Sok tennivaló marad a súlyos lakhatási problémák terén is, melynek következtében még mindig brazilok milliói élnek nyomornegyedekben.

3.3.8. Bevándorlási hullámok. Az Európa és Brazília közötti népességmozgás évek óta folyamatos kétirányú jelenség. [Megjegyzés: a 20. században az Európából Brazíliába érkező bevándorlók elsősorban olaszokból és németekből álltak, őket – szám szerint csökkenő sorrendben – a portugálok, a spanyolok és a lengyelek követték. Ez az oka annak, hogy Brazíliának ma több mint 30 millió olasz származású és 8 millió német származású polgára van]. A migrációhoz kapcsolódó kérdések mára helyet követelnek maguknak a bevándorlásra vonatkozó közösségi kezdeményezésekben és javaslatokban, tekintettel az illegális bevándorlás ellen folytatandó küzdelemre, és főként a bevándorlás mindkét érintett fél

számára előnyös formáinak bátorítása érdekében ⁽⁴⁾. Az EU kormányainak tudomásul kell venniük a tényt, hogy Európa népessége egyértelműen csökken, miközben Brazília egyes részei előtt növekedési perspektívák állnak ⁽⁵⁾. Az EU és Brazília közötti stratégiai szövetség fontosságára való tekintettel a Brazíliába irányuló és onnan érkező népességmozgásokat specifikus kritériumok mentén kell kezelni: a két érintett félnek a vízum- és letelepedési eljárások egyszerűsítésére és a legális bevándorlás lehetőségeiről való több és megfelelőbb tájékoztatásra kell összpontosítani, és prioritásként kell kezelni a diák- és kutató cseriprogramokat, anélkül, hogy bátorítanánk az agyszívást. Közösen megállapodásra kell jutni a képzések, szakképzések és tapasztalatok kölcsönös elismeréséről, valamint a nyugdíjak hordozhatóságáról is.

3.3.9. „Közelebb hozni egymáshoz népeinket”. A kérdés fontosságát a két kormány számára a lisszaboni csúcs is tükrözte, külön említést téve róla a csúcstalálkozó végkövetkeztetéseinek 16. pontjában ⁽⁶⁾. Az Atlanti-óceán által egymástól elválasztott, de közös történelmük által összekötött Brazíliának és Európának fokoznia kell a tapasztalatcserét, és többet kell tanulnia egymás társadalmairól, természetéről és környezetéről, művészetéről, kultúrájáról és tudományos életéről. A civil társadalom kiváló közeget jelent a hasonló tevékenységekhez, kulturális és sporteseményekhez, illetve egyéb eseményekhez szervezve, amelyek lehetővé teszik a brazil és az európai népek számára, hogy jobban megismerjék egymást, tartós lendületet adva a közös események szervezésének.

3.3.10. Gazdasági kapcsolatok. A Brazília és az EU közötti kereskedelmi kapcsolatok nyilvánvalóan növekvőben vannak, amint azt a brazil kormány 2008. január–május közötti adatai is mutatják: az EU-ba irányuló brazil export 19 %-kal nőtt az előző év ugyanezen időszakához képest. Az EU a LAIA (Latin-Amerikai Integráció Szövetsége), Ázsia és az USA után a brazil export legfontosabb célpiaca. Az EU Ázsia után Brazília második legnagyobb kereskedelmi partnere. Ha a kétoldalú kereskedelem e trendje folytatódik 2008-ban is, elérheti a 84 milliárd dolláros rekordösszeget (2007-hez képest 25 %-os növekedés) ⁽⁷⁾. Az EU és Brazília közötti kereskedelem potenciálisan még magasabb célokat is kitűzhet, ám ahhoz, hogy ez megvalósuljon, le kell egyszerűsíteni az eljárásokat, csökkenteni kell a bürokráciát, és biztosítani kell a normák és a szellemi tulajdonra vonatkozó szabályok betartását. A brazil kormánynak felül kell vizsgálnia azokat az illeteket is, amelyeket bizonyos termékek behozatalakor vet ki, mivel ez akadályt jelent az európai termékek Brazíliába való bejutásában.

⁽¹⁾ Lásd különösen a „Bolsa Familia” elnevezésű innovatív programot (2,38 milliárd EUR), amelyből eddig 8,7 millió család részesült (2007 végi adat).

⁽²⁾ az ILO szerint 2002-ben mintegy 450 000 kiskorút kényszerítettek ház körüli munkákra, mezőgazdasági munkára vagy a szexiparban való munkavégzésre.

⁽³⁾ A „Movimento sem terra” nevű földműves-mozgalom (1,5 millió taggal) radikális földreformot követel. A szervezet egyelőre nem tagja a CDES-nek.

⁽⁴⁾ Az EU bevándorlási intézkedéscsomagjával kapcsolatban lásd az EGSZB elemzéseit és javaslatait, melyeket a javasolt intézkedésekről kiadott számos vélemény, valamint egy saját kezdeményezésű és egy feltáró vélemény teljesen dokumentál.

⁽⁵⁾ A brazil PNAD (Országos Háztartásfelmérés) kutatása szerint 2006-ban Brazília átlagos termékenységi rátája 2 volt (anyánként 2 gyermek).

⁽⁶⁾ Lásd: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/er/95167.pdf

⁽⁷⁾ E kérdésről további információkért lásd a pénzügyi függelék.

4. Az EU–Brazília kerekasztal

4.1. Szervezés és működés

4.1.1. Egy EU–Brazília kerekasztal felállítása önmagában világos jelzést jelent arra nézve, hogy mindkét fél nagy jelentőséget tulajdonít a jövőbeli kapcsolatuknak.

4.1.2. Az EGSZB szerint a kerekasztalnak évi két alkalommal kellene összeülnie, egyszer Brazíliában, egyszer pedig Európában, a civil társadalom szerepének szélesítése és fejlesztése érdekében az EU–Brazília partnerségen belül.

4.1.3. A kerekasztal résztvevőit kiegyensúlyozottan kell összeállítani, egyenlő számú képviselővel az EGSZB és a CDES részéről, jelenleg mindkét részről egy tizenkét tagú delegáció tűnik ésszerűnek.

4.1.4. Az egyensúly és a konzisztens működési szabályok érdekében magának a kerekasztalnak kell megvitatnia és meghatározni működési formáját.

4.1.5. Az EGSZB úgy véli, megfelelő és hasznos volna az EGSZB weblapján külön oldalt nyitni az EU–Brazília kerekasztalnak, a civil társadalom részéről érkező hozzájárulások bátorítása érdekében.

4.2. Témajavaslatok a jövőbeli párbeszéd-menetrendhez

Az, hogy a kerekasztal milyen hozzáadott értéket jelent a stratégiai partnerség fejlesztésében, nyilvánvalóan nagymértékben függ a felek által megvitatott kiemelt témák valódi fontosságától. Az EGSZB tehát úgy véli, a következő tematikus területeknek kell kiemelt helyen szerepelniük a megvitatandó témák között: ⁽¹⁾

4.2.1. Gazdasági és szociális kérdések

— gazdasági együttműködés, kétoldalú kereskedelem és beruházások;

— a globalizáció hatásai, a negatív hatások enyhítése és az előnyök maximalizálása;

— a szociális modellek értékelése, tapasztalatcsere és politikai javaslatok megfogalmazása e területen, figyelemmel a civil társadalom szerepére és előmozdítva az utóbbi tényleges és hatékony szerepvállalását;

— a WTO-javaslatok, modellek és intézkedések terén elért haladás nyomán követése;

— a migrációs folyamatok elemzése és együttműködés a Brazíliába érkező európai bevándorlók, illetve az Európába érkező brazil bevándorlók jogai terén, a befogadó országba teljes jogú polgárként való beilleszkedésük érdekében;

— a tapasztalatok összesítése a szociális és munkaügyi kapcsolatok területén, konkrétan a szociális partnerek kiegyensúlyozott nemzeti fejlődésben játszott szerepével, a munkáltatói-munkavállalói kapcsolatokkal, a szakszervezeti testületek szervezésével és tagságával, a munkaügyi jogrenddel és a kollektív tárgyalásokkal kapcsolatban;

— vita élelmiszerügyi és növény-egészségügyi kérdésekről, különös tekintettel az agrárpiacok működésére és a közöttük megvalósítandó együttműködésre, a tapasztalatok és bevált gyakorlatok átadására, az ágazat fenntartható fejlődését tartva szem előtt;

— vita az információs társadalommal kapcsolatos kérdésekről, illetve az IKT szerepéről a tartós nemzeti fejlődés jelenlegi kontextusában;

— a vállalatok társadalmi felelősségéről folytatott vita előmozdítása, tudatosító kampányok szervezése a különböző szereplők között, hogy a vállalkozási szféra gyorsan és hatékonyan magáévá tegye a megfelelő rendszereket;

⁽¹⁾ A javasolt témák listája figyelembe veszi a Lisszaboni Szerződés kikötéseit, hiszen olyan stratégiai eszközről van szó, amely nagyon fontos az EU számára. A javaslatok kidolgozásakor az EGSZB tehát nem térhet el túlságosan a fenti dokumentumban megfogalmazott irányelvektől, koncepcióktól és célkitűzésektől.

- a nemek egyenlőségével, az esélyegyenlőséggel és az etnikai és társadalmi kisebbségek jogaival kapcsolatos trendindító kezdeményezések megvitatása és előmozdítása;
- vita az infrastruktúrával és szolgáltatásokkal kapcsolatos kérdésekről, olyan témákra helyezve a hangsúlyt, mint az úthálózat fejlesztése és energetikai konzorciumok felállítása;
- az alapvető munkaügyi normák területén szerzett tapasztalatok megosztása;
- annak megvitatása, hogy a közcélok elérése szempontjából milyen lehetőségek rejlenek a PPP-kben, illetve hogy milyen megkötésekkel járnak az ilyen partnerségek.

4.2.2. Politikai és diplomáciai kérdések és fejlesztési támogatás

- háromoldalú együttműködés az EU, Brazília és harmadik országok között, a jelenlegi helyzet és a meglévő kezdeményezések elemzése, illetve konzultáció a jövőbeli kezdeményezésekről és fellépésekről;
- az uniós és a Mercosur integrációs folyamat előrehaladásának nyomon követése;
- a regionális integrációt elősegítő eszközként az EU és Brazília közötti stratégiai partnerség alkalmazása, valamint a Mercosur és európai kapcsolatainak fejlesztése.

4.2.3. Környezetvédelem és energiapolitika

- a környezetvédelem és a fenntartható fejlődés értékelése és fellépések e területeken, melyek a nemzeti növekedés és a globális fejlődés alapját képezik;

- az energetikai kihívások, az alternatív energiaforrások és az e téren meglévő együttműködés – az egyének, az országok és az egész bolygó jövőjét meghatározó sürgős és döntő kérdésekként történő – értékelése. A kérdéskör kapcsán kiemelt figyelmet kellene szentelni a bioüzemanyagoknak és annak, hogy szabályokat és normákat kell lefektetni forgalmazásukhoz.

4.2.4. Kutatás és fejlesztés, szellemi tulajdon

- a szellemi tulajdonjogok kölcsönös védelme;
- tudományos és technológiai együttműködési megállapodások fejlesztése a kölcsönös előnyökkel kecsegtető kutatások előmozdítása érdekében.

4.2.5. Oktatás

- az iskolai és egyetemi csereprogramok előmozdítása, diák- és tanárcsere rendszerek, képzési időszakok és egyéb tudásnövelő és -fejlesztő módozatok kialakítása révén az oktatási ágazaton belül;
- az oktatási és képzési kérdések megvitatása és elemzése, mint az egész életen át tartó, az egyéni és kollektív fejlődés szempontjából kulcsfontosságú folyamaté.

4.2.6. Kulturális csereprogramok és turizmus

- a kulturális kapcsolatok fejlesztése, a történelemmel és a jelenlegi helyzettel kapcsolatos tudatosság növelése, hozzájárulva ezáltal egymás jobb megismeréséhez és megértéséhez; és
- az idegenforgalom szerepének elemzése és értékelése az EU és Brazília további közeledésében, valamint a kiegyensúlyozott, fenntartható idegenforgalmat erősítő stratégiák kidolgozása.

Kelt Brüsszelben, 2008. október 22-én.

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI